

Sanayi 16 aydır daralırken istihdam kaybı 105 bini aştı

ÜRETİMDE çarklar yavaşlıyor, imalat sanayindeki kötü gidişat istihdamı da doğrudan etkiliyor.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye imalat satın alma yöneticileri endeksi (PMI) temmuz ayında

46.7'den 45.9 seviyesine geriledi. Nisan 2024'ten bu yana 50 eşik değerinin altında oluşan endeks seviyesi, imalat aktivitesinin 1 yılı aşkın bir süredir ivme kaybettiğini gösterdi.

YÜZDE 2.1 AZALDI

Merkez Bankası'nın son enflasyon raporu sunumunda da sanayide kapasite kullanımının son bir yıldır geçmiş dönem ortalamasının altında

Belce Örü
ERÇİN

Istihdam endeksi sanayi sektöründe bu yılın ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0.7 azaldı.

seyrettiği belirtildi. Türkiye İstatistik Kurumu Ücretli Çalışan İstatistikleri'ne göre Haziran 2025'te ücretli çalışan sayısı aylık olarak sanayi sektöründe yüzde 0.3, yıllık bazda ise yüzde 2.1 azaldı. Sanayide ücretli çalışan sayısı Haziran 2024'te 5 milyon 752 kişiyken, bu yılın haziran ayında 4 milyon 894 bin 771 kişiye geriledi. Böylece sektördeki istihdam kaybı 105 bin 981 kişiyi buldu.

Heterodoks politikanın pozitif bir yan etkisi olabilir mi?

ANALİZ

Dr. H. Bader Arslan

bader.arslan@nbe.com.tr

Merak etmeyin, sizlere 2021-2023 dönemindeki ekonomi politikalarını yeniden anlatmayacağım. Onun yerine, bu politikaların olası bir yan etkisi üzerine, son aylarda zihnimde kendimle yaptığım bir tartışmayı sizlerle paylaşacağım.

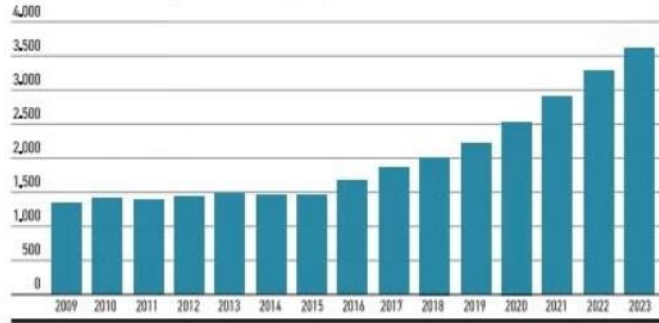
2021-2023 döneminden bize kalan birkaç miras var: Yüksek enflasyon, yüksek işgücü maliyetleri, hayat pahalılığı, azalan döviz rezervleri, firmaların eriyen kârlılığı, maliyetine yakın fiyatlardan ihracat... vb.

Bunların büyük kısmında en kötü dönemi atlattık gibi görünüyor. İyileşme yavaş olacak ve her sektörde aynı şekilde hissedilmeyecek. Özellikle düşük ve orta-düşük teknoloji sektörlerinde faaliyet gösteren ve rekabet güçlerini düşük işgücü maliyeti ile TL'nin reel değer kaybına bağlayan şirketler şimdilerde en zor durumda olanlar. **Sanayi** üretimi, **İSO**-PMI ve ihracat verileri durumu net olarak gösteriyor.

Ama acaba bu süreç, imalat **sanayi**imizde yüksek teknoloji sektörlerine doğru kayışı güçlendirebilir mi? Daha alt teknoloji düzeyindeki firmaların, "teknoloji" konusunda bir üst lige çıkmaları konusunda isteklerini artırabilir mi?

En güncel verilere göre 2023 yılında imalat **sanayinde** yüksek teknoloji üretim yapan 3.593 firma var ve bu gruptaki firmaların sayısı, diğer tekno-

Yüksek teknoloji firmaları (adet)

Yüksek teknoloji üretim yapan firma sayısı, diğer teknoloji gruplarına göre daha hızlı artıyor.

loji gruplarına göre daha hızlı artıyor. Yüksek teknoloji grubunda, bildiğiniz gibi, ecza ürünleri, bilgisayar, elektronik ve optik ürünler ile hava ve uzay taşıtları var.

2023 itibarı ile imalat **sanayimizdeki** firmaların binde 8'ini yüksek teknoloji üretim yapan firmalar oluşturuyor. 2013'te oran, bunun yarısı kadardı.

Yüksek teknoloji üretim yapan firmalar 2013'te imalat **sanayi** istihdamının yüzde 2'sini sağlarken, 2023'te bu oran yüzde 2,8'e çıktı. Aynı dönemde toplam satışlardaki payları yüzde 4'ten yüzde 5,9'a ulaştı.

Evet bir gelişim var, ama bizim ülke olarak bundan çok daha fazlasına ihtiyacımız var. Hem de bir an önce.

Konjunktürel dalgalanmalardan daha az etkilenmek için, büyümenin yavaşladığı dönemlerde daha fazla şirket-

timizin ayakta kalması için, beyin göçünün yavaşlaması için, küresel pazarda Bangladeş ve Vietnam'la değil, gelişmiş ülkeler ile rekabet edebilmemiz için yüksek teknoloji sektörlerdeki varlığımızın artması gerekiyor.

Sizin için ilgi çekici olur mu bilmem ama birkaç veri paylaşayım. Türkiye'de düşük teknoloji sektörlerde katma değer yüzde 20 civarında iken, yüksek teknoloji alanlarında yüzde 35'e yakın. Çalışan başına katma değer ise 1'e 3 oranında. İmalat **sanayi** şirketlerimiz genelinde firma başına ihracat yaklaşık 3 milyon dolar. Düşük teknoloji alanındaki şirketlerimizde firma başına yıllık ihracat yaklaşık 2, yüksek teknoloji alanındakilerde ise 5,5 milyon dolar.

Acaba, 2021-2023 dönemindeki politikaların etkisiyle firmalarımızın içinden geçmekte oldukları darboğaz, Türkiye'nin imalat **sanayinde** teknolojiye dayalı dönüşüm sürecini hızlandırabilir mi? 15-20 yıldır farklı platformlarda sürekli gündeme getirilmesine, ilgili bakanlıklar tarafından eksiği-fazlasıyla destek verilmesine rağmen arzu edilen hızla ilerlemeyen dönüşüm süreci şimdi hareketlenebilir mi? Savunma **sanayindeki** kabuk değişimi, diğer sektörler tarafından da benimsenebilir mi?